

af det, der saavel i Lovudkastets Motiv til denne Bestemmelse, som overhovedet under denne Sags hele Forhandling, er anerkjendt for at være det, hvortil der hovedsagelig stræbes hen, nemlig, at skaffe Lærerne en virkelig Forbedring i deres økonomiske Stilling. Denne, troer jeg, vil i visse Tilfælde og paa visse Steder sikkert Lærerne paa en lettere og bedre Maade end ved Fastsettelsen af Skolepenge, og i den Henseende vil det ganske vist have Betydning, at det af Udvalget foreslaaede Tillæg bliver vedtaget. Derimod kan jeg ikke nægte, at jeg erkjender og vedblivende maa erkjende, at ved Indførelsen af Skolepenge vil der virkes for et Princip, som i sin yderligere Udvikling, efter al Sandsynlighed vil kunne erholde en stor Indflydelse paa Skolevesenets Fremme, og jeg kan derfor ikke Andet end ønske og haabe, at den Bei, som, efter den Affattelse, der nu foreligger til den fremtidige Ordning af denne Sag, staaer aaben, maa blive betraadt og prøvet fra forskjellige Sider og i forskjellige Egne.

H. Sage: Det har gjort mig ondt, at den høitærede Cultusminister har taget Forslaget under Nr. 15 tilbage; jeg for mit Vedkommende skulde have sluttet mig dertil, dersom det var blevet fastholdt. Nu vil der kun være at vælge imellem at fastholde Forslaget under Nr. 12 uforandret, eller at frasalde det. Da jeg lægger betydelig Vægt paa det Princip, der er nedlagt i Udcastets § 11, finder jeg mig ikke foranlediget til at tage det tilbage, naagtet jeg kun har ringe Haab om, at det vil vinde Fleertallet for sig i denne Forsamling. Jeg troer, at det er en Hovedopgave, at knytte Familierne inderligere til Skolen, og naar man vil udvikle denne Interesse, saa er den simpleste og naturligste Maade den at opfordre dem, hvis Børn nyde Godt af Skolen, til ogsaa at give deres Bidrag til Skolen. Det er vistnok saa, at de Paagjældende igjennem Staten eller Kommunen yde et saadant Bidrag, men man har bestandig fastholdt heri Thinget, at man skal søge at fremkalde og udvikle Selvvirksomheden hos Individerne; men med en Selvvirksomhed følger altid i mine Tanker, Selvbetalingen; de to Ting ere uadskillelige.

Naar det her ved en anden Leilighed med overordentlig Styrke er gjort gjeldende, at man kun skal indføre højere Underviisningsanstalter, forsaavidt der betales derfor, saa forstaaer jeg heller ikke, hvorledes man paa det laveste Trin vil følge en aldeles modsat Anskuelse. Den Lov, der for nogle Dage siden efter alvorlige Kampe er gaaet igjennem heri Thinget, opretholdt Principet for Selvbetalning i en langt højere Grad, end det opretholdes i denne Paragraph, og dog mødte den heftig Modstand. I Veterinairskolen kan Ingen blive Elev uden at erlægge Indtegnings- og Examenstgebyr, der forholdsviis er af langt større Betydning end det ringe Bidrag af Skolepenge, som her til en Begyndelse søges indført. Jeg skal derfor meget ønske, at dette Princip bliver opretholdt, hvor det første Gang møder os, og det i en saa moderat Stikkelse, at man ikke kan antage, at Befolkningen vil føle sig særlig generet derved. Det er vel saa, at ifølge det Forslag af Udvalget, der ved 2den Behandling blev vedtaget, er Friheden til at udføre dette Princip, eller ikke udføre det, overladt til Kommunen; men denne Frihed i Valget er farlig, naar man ønsker Principet gennemført. Ved Lovene maae vi indføre nye Principer, Udførelsen deraf kunne vi overlade Kommunerne; men at overlade Kommunerne at etablere eller ikke etablere Principet, det troer jeg vil være det Samme, som ikke at hævde det. Banens Magt er jo meget stor, og det er derfor naturligt, at det, som tidligere var Skik, næsten overalt vil gaae af med Seiren. Jeg skal derfor tillade mig meget at anbefale Forslaget under Nr. 12 af 15 Medlemmer.

Sammerich: Jeg kan ikke frasalde den Mening, som jeg allerede yttede under Sagens 2den Behandling, at § 11 bør opretholdes i den Stikkelse, hvori den forelaa fra Ministeriets Side, og jeg kan ikke finde mig overbevist ved det, som den ærede Ordfører for Udvalget dengang bemærkede. Jeg tvivler ikke paa, at der vil vækkes en ganske anderledes Interesse hos Forældrene for Skolen, naar de betale for deres Børn, og at de saa snarere ville see hen til, hvilken Fremgang de gjøre i